

Draginja Ramadanski

A FELVILÁGOSODÁS POSTALOVA(I)*¹

The Posthorn(s) of the Enlightenment

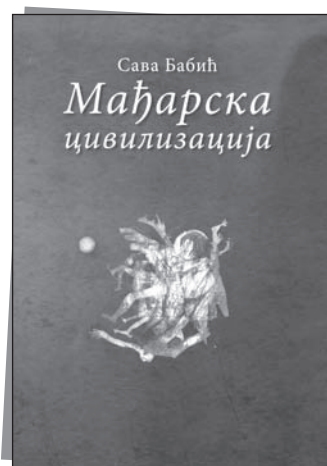
Sava Babić: *Mađarska civilizacija. Uvod u hungarologiju*. Zavod za kulturu vojvodanskih Mađara. Senta, 2009

Idegen kultúrák arculatának megrajzolását gyakorta elragadtatott kívülállók végzik, és ez inkább a szerelem, semmint a gyűlölködés fennhatósága alatt történik. A kötelező távolságtartáshoz szükség van bizonyos elfogulatlan kívülállásra és látnoki vakságra, szilárd külső nézőpontra és tárgyilagosságot megengedő önismeretre.

A könyv, amelyről ez alkalommal beszélünk, egyetlen hosszú, helyenként zavarba ejtő esszémondattal a magyar civilizációról. Hogy ez így van, alátámasztja az a tény, hogy az első kiadástól eltelt tizenöt év alatt a könyv egyetlen betűjét sem kellett módosítani a szerzőnek, csak kiegészítette a kéziratot egy szer-teágazó postscriptumszerű fejezettel, amelyet a kritikai fogadtatásnak és egy soktémájú adaléknak szentel.

Babić védőügyvédi attitűdje, ahogyan a könyv metodikáját elneveztem, átcsapott önzetlen karbantartásba. Mesterhez méltó hozzáállás. Meg gyermekhez. Ahogyan saját világát képviseli. Ezt a könyvet a szeretet apró megnyilvánulásai szervezik, amelyek természetesen többet árulnak el Sava Babić tanár úrról, a szerzőről magáról, mint a magyar civilizációról.

Az egyik kritikus véleményét idézve: ez egy szubjektív munka. A szívünkhöz közel álló témák közelíttetnek meg ily módon körbejárva, majd a szimpátia fonalának megragadásával és kiemelésével, ami valójában a mindenkori sztereotípiák közüli szabadulás eszköze. Ismerünk még ilyen mélyen odaadó köteteket, pl. amelye-

¹ Elhangzott a könyv balatonfüredi bemutatóján 2011. március 26-án.

ket Mila Stojnić és Biserka Rajčić professzor asszonyok az orosz és a lengyel civilizációnak szenteltek.

Sava Babić egy kultúrát vont ki a hétköznapi blaszfémiák felségterületéről, s az imák, mesék, legendák, műalkotások, poémák, tézisek és filmek világába helyezte. A politika kérdésfelvetései és elvárásai iránt, akár a ló a legyekre, közömbös marad (pedig a fordító, ha hinni lehet A. Sz. Puskinnak, nem egyéb a felvilágosodás postalovánál). Sava Babić lehetetlent akar: hogy minden hűsvér ember költővé, bölccsé és tudóssá legyen. Ez természetesen nem sikerülhet neki, de ezen szándékával szembeszegülni kinek volna ereje?

Hogy az emberiség egy része ugyanazt szeretné, ha nem is valamennyi magyar és szerb, erről tanúskodik a Hamvas-hívők szerbiai serege, közöttük jelentős részt alkotó nőkkal. Ezért nincsenek jelen e könyvben, hiszen a kötet látószöge nem csupán gyermekien elfogult, de női gyöngédséggel is teli. Hadd nevezzük ezt a könyv ökológiai nézőpontjának.

Ez tehát a magyar civilizáció legszebb képe és képeskönyve, amelyről ma tudunk. Hogy homokra írott? Nem mondanám. Az egyetemi hallgatók, akik e könyvből tanultak és tanulnak, épp az ilyen olvasmányokat kedvelik, s hajlamot éreznek arra, hogy a mostohafiút az édesnél is jobban szeressék. Olyan módszertani fogás ez, amelytől a hallgató pupillája kitágul, a szíve pedig gyorsabban ver. Ragályos szerelemmel oktat és gyógyíthatatlan szerelemre tanít. És egyebek között arra, hogy ezt a szerelmet birtokosának meg kell osztania mással.

E könyvet olvasva már sem a szerb, sem pedig a magyar kultúrát nem fogjuk olyannak látni, amilyennek annak előtte tetszett. Felfrissülnek és megszépülnek benyomásaink. Összekötik őket a szellemi és az alkotói vonatkozások. Eltéphtetlenül.

Ily módon az illusztrációk között találta magát nagy költőnk, Jovan Jovanović Zmaj is. De ez már a műszaki szerkesztő előzékeny gesztusa, aki a könyv impresszionista stílusát lelkesen folytatta a maga területén, afféle másodszólamban.

A harmadik szólam szerénységemé, a karmesteri pálca a kiadóé.

(Beszédes István fordítása)